

Sygn. akt VII U 1838/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marcin Graczyk
Protokolant:	Emilia Poddębniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 marca 2016 r. w W.

sprawy S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania S. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 26 października 2015 nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że S. M. prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega od dnia 1 maja 2015 roku obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowym i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

UZASADNIENIE

S. M. w dniu 16 listopada 2015r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 26 października 2015r., nr (...), stwierdzającej, że nie podlegała ona obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność od dnia 1 maja 2015r. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła, że prowadziła faktycznie działalność gospodarczą i wystawiała faktury, a przychód który uzyskiwała pozwolił jej na zadeklarowanie wyższej podstawy wymiaru składek.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie, wniósł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. o jego oddalenie z uwagi na fakt, iż w ocenie organu rentowego odwołująca nie zaprezentowała dowodów na prowadzenie działalności w sposób ciągły i zorganizowany.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

S. M. od dnia 1 maja 2015r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą N. S. M. z siedzibą przy

ul. (...) w W., zajmującą się świadczeniem usług z zakresu zagospodarowania terenów zielonych (odpis z Centralnej Ewidencji i Informacja o Działalności Gospodarczej k. 41 z akt rentowych, zeznania odwołującej się i świadków, ZUS ZFA – k. 43 akt rentowych).

Odwołująca się pomagała wcześniej w prowadzeniu podobnej działalności gospodarczej swojemu mężowi. Mąż odwołującej się posiada wykształcenie ogrodnicze (zeznania odwołującej się). Przed rozpoczęciem prowadzenia własnej działalności gospodarczej i w trakcie jej prowadzenia S. M. była zatrudniona jako kelnerka w restauracji (...) w W. w niepełnym wymiarze czasu pracy. Była tam zatrudniona do dnia 31 lipca 2015 r. Pod koniec zatrudnienia Odwołująca się poinformowała współpracowników, że chce rozpocząć własną działalność gospodarczą (zeznania świadka Ł. O. – k. 70-71 akt). Odwołująca się posiada wykształcenie średnie (okoliczność bezsporna).

W okresie od dnia 1 maja 2015r. S. M. zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (okoliczność bezsporna).

Odwołująca się zadeklarowała podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości za maj, czerwiec, lipiec i sierpień 2015r. po 9.897,50 zł. (okoliczność bezsporna).

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej odwołująca się wykonywała prace przy zagospodarowaniu terenów zielonych, wykonywała prace ogrodnicze polegające na sadzeniu drzewek i krzewów na terenie (...) W..

W dniu 5 maja 2015 r. odwołująca się zawarła umowę o współpracy nr (...) z (...) S.C. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe w W., zgodnie z którą zobowiązywała się do świadczenia prac ogrodniczych polegających na sadzeniu drzew, krzewów, żywopłotów, pielęgnacji drzew oraz koszeniu trawy na terenie miasta stołecznego W. i województwa (...). Termin rozpoczęcia realizacji prac ustalono na dzień po podpisaniu umowy, a termin zakończenia określono na dzień 31 grudnia 2015 r. (umowa - k. 15-16). Zapłata wynagrodzenia miała nastąpić na podstawie faktury VAT.

W maju 2015 r. odwołująca się wykonała usługę na rzecz M. W. w sprawie pielęgnacji trawnika oraz utworzenia skalniaka (oświadczenie M. W. – k. 20 akt, zeznania świadka M. winnickiego – k. 71 akt sądowych, wpis w zeszycie – k. 11 akt rentowych).

W dniu 30 czerwca 2015 r. odwołująca się wystawiła Fakturę nr (...) dla (...) S.C. w W. za wykonanie prac ogrodniczych polegających na sadzeniu drzewek i krzewów na kwotę 3800 zł. (k. 5 akt sądowych).

W dniu 31 lipca 2015 r. odwołująca się wystawiła Fakturę nr (...) dla (...) S.C. w W. za wykonanie prac ogrodniczych polegających na sadzeniu drzewek i krzewów na kwotę 4.950 zł. (k. 4 akt sądowych).

W okresie prowadzenia działalności odwołująca się prowadziła zeszyt, w którym notowała dane klientów, czy prowadzi z nimi negocjacje, a także rodzaj usługi jaką miała świadczyć (k. 11 akt rentowych). Łącznie zanotowała 7 pozycji w okresie od 9 maja 2015 do 27 maja 2015 r.

Odwołująca się nie dokonała zakupu żadnego sprzętu lub towarów do prowadzenia działalności (okoliczność bezsporna), bowiem korzystała z narzędzi które już posiadała (zeznania odwołującej się). W dniu 30 grudnia 2015 r. odwołująca się dokonała zapłaty należności na rzecz Urzędu Skarbowego (k. 19 – kopie druków zapłaty).

Odwołująca się w połowie lipca 2015 r. dowiedziała się, że jest w ciąży. Ciąża przebiegła prawidłowo. Odwołująca się wcześniej straciła dwoje dzieci (karty informacyjne ze Szpitala (...) im. św. Rodziny (k. 43 i 44 akt).

Od dnia 24 sierpnia 2016 r. S. M. wystąpiła o wypłatę zasiłku chorobowego (okoliczność bezsporna).

Dziecko urodziło się w dniu (...) (okoliczności wynikające z informacyjnego przesłuchania odwołującej się a nie zaprzeczone przez organ rentowy - k. 33, zeznania odwołującej się – k. 71 – 72 akt).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako organ uprawniony do kontroli

i weryfikacji podstawy wymiaru składek i prawidłowości zgłoszenia do systemu ubezpieczeń społecznych, wszczął w tym zakresie postępowanie wyjaśniające (zawiadomienie o wszczęciu postępowania, k. 35 a.r.). W toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy ustalił, że odwołująca się nie przedstawiła dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej w celu zarobkowym. Organ doszedł do przekonania, że samo zarejestrowanie działalności gospodarczej nie potwierdza jej faktycznego prowadzenia. Organ doszedł także do wniosku, że odwołująca się miała na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, a nie faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej (decyzja z dnia 26 października 2015 r.

Organ decyzją z dnia 26 października 2015 r. stwierdził, że odwołująca się od dnia 1 maja 2015r. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu i dobrowolnemu chorobowemu.

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie akt rentowych oraz materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, między innymi w oparciu o dokumenty złożone przez odwołującą, a także w oparciu o zeznania świadków i odwołującej się.

Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, organ rentowy nie kwestionował ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mające walor dowodowy i ustalić na ich podstawie stan faktyczny. Co do zeznań świadka W., to należy podkreślić, że w zeznaniach przed Sądem wskazał, że skorzystał z usługi (...) się w miesiącu maju 2015r., co znajduje potwierdzenie w zeszycie prowadzonym przez S. M.. Natomiast z pisemnego oświadczenia świadka wynika, że usługa miała mieć miejsce we wrześniu 2015r. Jednak w ocenie Sądu zeznania świadka złożone przed sądem w połączeniu z treścią notatek odwołującej pozwalają na ustalenie, że usługa miała rzeczywiście miejsce w maju 2015 r., a nie we wrześniu 2015r. Pisemne oświadczenie znajdujące się na karcie 20 akt sądowych zostało sporządzone przez świadka w styczniu 2016r. i świadek mógł pomylić się, co do miesiąca w którym miał zamiar tworzyć nowy skalniak.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione.

Jedyną kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było to, czy S. M. faktycznie prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 1 maja 2015r.

Aby rozstrzygnąć powyższą kwestię, należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; zm.). Art. 6 ust 1 pkt 5 te same ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art.

8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Ponadto w myśl art. 13 pkt 4 w/w ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu

i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

- osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,
- twórcę i artystę,
- osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:

– w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,

– z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,

- wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej,

- osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty.

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną było to, że S. M. na skutek rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej dokonała w zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń od dnia 1 maja 2015r. Co więcej, od dnia 1 maja 2015 r. rozpoczęła działania zmierzające do wykonywania działalności gospodarczej. Podjęła poszukiwanie klientów, zapisywała informacje o przeprowadzonych rozmowach i ewentualnych zleceniach, a także zleceniach wykonanych. Podpisała także umowę ze spółką (...) S.C. na wykonanie prac przy zieleni miejskiej na terenie W.. Oczywiście jest także dla Sądu, że na początku prowadzenia działalności może nie dojść do uzyskania przychodu, a pozyskanie nowych klientów wymaga dużego nakładu czasu i pracy.

Prowadzenie działalności gospodarczej oznacza dokonywanie faktycznych i prawnych czynności wchodzących w zakres działalności gospodarczej przedsiębiorcy, podejmowanych w celu realizacji zadań związanych z jej prowadzeniem i zmierzających w sposób zorganizowany i ciągły do osiągnięcia celu zarobkowego (co przewiduje art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej – tekst jedn. Dz.U. z 2013r. Nr. 672; ze zm.). Jak słusznie wskazuje w swoich wyrokach Sąd Najwyższy (por. wyroki SN z dnia 25 listopada 2005r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309, z dnia 5 maja 1999r., I PKN 665/98, OSNAPiUS 2000 Nr 14, poz. 535) jeśli w ewidencji (rejestrze) widnieje wpis o prowadzeniu działalności gospodarczej, to mamy do czynienia jedynie z domniemaniem rzeczywistego jej prowadzenia.

W niniejszej sprawie odwołująca się przedstawiła przekonujące dowody, że faktycznie rozpoczęła oprowadzenie działalności gospodarczej

i wykonała usługi w ramach tej działalności w zakresie prac przy zagospodarowaniu terenów zielonych. Do prowadzenia działalności wykorzystywała narzędzia, które już posiadała.

W toku procesu organ rentowy nie przejawiał natomiast inicjatywy dowodowej i nie zgłaszał żadnych dowodów, które mogłyby potwierdzić prawdziwość twierdzeń wyrażonych zarówno w zaskarżonej decyzji, jak i w odpowiedzi na odwołanie. Sąd Okręgowy doszedł więc do przekonania, że twierdzenia te są gołosłowne.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, dotyczącym wprawdzie stosunków pracowniczych, jednakże mających - w drodze analogii - odniesienie także do niniejszej sprawy, przyjmuje się, że nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu osoba, która zawarła umowę o pracę dla pozorów, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy (por. wyroki z dnia 4 lutego 2000 r., II UKN 362/99, OSNAPiUS 2001/13/449; z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190 i z dnia 28 lutego 2001 r., II UKN 244/00, OSNAPiUS 2002/20/496). Przy czym nie tyle chodzi o pozorność oświadczenia woli w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. (względna), a więc o ukrycie innego, rzeczywistego oświadczenia woli, co o pozorność bezwzględna, a więc złożenie oświadczenia woli dla pozorów, gdy strony w ogóle nie mają zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2000 r., II UKN 744/99, OSNAPiUS 2002/8/194). W takiej sytuacji w ogóle nie dochodzi do złożenia oświadczeń woli, a tym samym do nawiązania stosunku pracy, a jedynie do stworzenia pozorów jego nawiązania (do nawiązania fikcyjnego stosunku pracy, a raczej stworzenia fikcji jego nawiązania; por. wyroki z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 32/96, OSNAPiUS

1997/15/275 i z dnia 23 marca 1999 r., II UKN 536/98, OSNAPiUS 2000/10/403). Taka sytuacja nie miała jednakże w niniejszej sprawie miejsca. Odwołująca się nie zarejestrowała działalności gospodarczej jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Z rozpoczęciem działalności gospodarczej ściśle łączy się również obowiązek wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Wpis ma jednak charakter deklaratoryjny, a nie - konstytutywny i nie kreuje bytu prawnego przedsiębiorcy. Zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013 r., III AUa 1928/12, LEX nr 1339313). Określenie przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisywanej do ewidencji powoduje jednak powstanie domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i jest prowadzona aż do czasu jej wykreślenia z ewidencji. Domniemanie faktyczne ma znaczenie dowodowe i może być obalone, co oznacza, iż okres prowadzenia działalności gospodarczej wynikającej z wpisu do ewidencji może być korygowany, lecz czynność ta musi być powiązana z wynikami postępowania dowodowego. W takiej sytuacji ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne.

Podkreślić należy, że ubezpieczenie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej powstaje z mocy prawa. Wprawdzie w decyzjach dotyczących tej kwestii używa się niejako zwyczajowo sformułowania "obejmuje ubezpieczeniem społecznym", jednakże nie zmienia to faktu, że ubezpieczenie to powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie prawa z chwilą ziszczenia się jego ustawowych przesłanek. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Tak więc, to nie decyzja organu rentowego powoduje powstanie tego obowiązku, a jedynie potwierdza ona ten obowiązek. Decyzja ta wydawana jest na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej i nie jest decyzją kształtującą prawa i obowiązki, a jedynie decyzją potwierdzającą przebieg ubezpieczeń. Innymi słowy, o obowiązku ubezpieczenia przesądzają przepisy prawa, a nie wola ubezpieczonego lub organu rentowego.

Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności. W wyroku z dnia 25 listopada 2005 r. (I UK 80/05, OSNAPiUS 2006, nr 19-20, poz. 309) Sąd Najwyższy wskazał, iż w przepisie art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych chodzi o faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej, co oznacza, iż wykonywanie tejże działalności, to rzeczywista działalność o cechach określonych w przywołanym art. 2 ust. 1 Prawa działalności gospodarczej, czyli działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. W wyroku z dnia 14 września 2007 r. (sygn. akt III UK 35/07) Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność - w tym działalność gospodarczą - wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności. Tym samym do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest faktyczne prowadzenie tej działalności. Pozarolnicza działalność gospodarcza to rzeczywista działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Rozpoczęcie działalności polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej.

Mając na uwadze zaprezentowane poglądy podkreślić należy, że ocena, czy działalność gospodarcza jest wykonywana, należy przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero w następnej kolejności - do ich kwalifikacji prawnej. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających. Prowadzenie działalności gospodarczej jest zatem kategorią obiektywną, niezależnie od tego, jak działalność tę ocenia sam prowadzący ją podmiot i jak ją nazywa oraz czy dopełnia ciężących na nim obowiązków z tą działalnością związanych, czy też nie.

Również zarobkowego celu działalności gospodarczej nie należy kojarzyć tylko z osiągnięciem dochodów z tej działalności. Kryterium dochodowości nie jest konieczną cechą definiującą działalność gospodarczą (tak uchwała SN z

30 listopada 1992r., III CZP 134/92, Lex nr 298580). Istotne jest, że działalność gospodarczą cechuje jej prowadzenie na własny rachunek i ryzyko przedsiębiorcy.

Sąd Okręgowy podziela także pogląd, iż podjęcie przez kobietę planującą ciążę czy będącą w ciąży aktywności zawodowej czy to w postaci nawiązania stosunku pracy czy też podjęcia działalności gospodarczej celem uzyskania ochrony ubezpieczeniowej na wypadek macierzyństwa, jest zachowaniem rozsądnym i uzasadnionym z punktu widzenia interesów rodziny, w żadnym razie nie może też być oceniane jako naganne społecznie. Fakt, że ubezpieczona zarejestrowała działalność gospodarczą i podała wysoką podstawę składek na ubezpieczenia społeczne po to, by móc korzystać z wysokich świadczeń w okresie gdy była w ciąży, nie mają znaczenia dla sprawy w sytuacji faktycznego wykonywania tej działalności. Możliwość podjęcia działalności gospodarczej przez kobiety w ciąży, chociażby jednym z powodów do jej podjęcia była możliwość uzyskania ochrony ubezpieczeniowej nie jest prawnie zabroniona. Samo zaś zakwestionowanie przez organ rentowy wysokości deklarowanych przez wnioskodawczynię podstaw składek na ubezpieczenia społeczne jest bezpodstawne w świetle uchwały Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10, która stanowi, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Reasumując powyższe rozważania, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że skoro S. M. faktycznie wykonywała czynności wynikające z prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, to została objęta ubezpieczeniami społecznymi z tego tytułu i konieczne było dokonanie zaskarżonej decyzji. Z powyższych względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Zarządzenie: (...)